

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 147/2025-29

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho a sudcov Petra Molnára (sudca spravodajca) a Petra Straku v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], a [REDACTED], [REDACTED], všetci [REDACTED], zastúpení BANÍK & Partners s.r.o., Mlynské Nivy 4948/53, Bratislava, proti postupu Mestského súdu Bratislava IV (pôvodne Okresný súd Bratislava I) v konaní vedenom pod sp. zn. B1-19C/14/2021 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Mestského súdu Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. B1-19C/14/2021 **b o l o p o r u š e n é** základné právo sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a ich právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Mestskému súdu Bratislava IV **p r i k a z u j e**, aby v konaní sp. zn. B1-19C/14/2021 konal bez zbytočných prietáhov.
3. Každému zo sťažovateľov **p r i z n á v a** finančné zadostučinenie po **2 000 eur**, ktoré **j e** Mestský súd Bratislava IV **p o v i n n ý** zaplatiť im do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Mestský súd Bratislava IV **j e p o v i n n ý** nahradiť trovy právneho zastúpenia **2 774,49 eur** a zaplatiť ich na účet právneho zástupcu sťažovateľov do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Ústavnej sťažnosti vo zvyšnej časti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľov a skutkový stav veci

1. Sťažovatelia sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 3. februára 2025 domáhajú vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“)+ postupom mestského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. B1-19C/14/2021.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovatelia sú žalobcami v konaní o ochranu osobnosti a náhradu nemajetkovej ujmy proti spoločnosti KOOOPERATIVA poisťovňa, a.s., v dôsledku straty blízkej osoby pri dopravnej nehode. Žaloba sťažovateľov bola podaná 15. júla 2021. Uvádzajú, že súd uznesením z 24. novembra 2021 vyzval žalovanú na vyjadrenie k žalobe, na ktorú žalovaná reagovala podaním doručeným 1. februára 2022. Namietajú, že vo veci konajúci súd je odvtedy v napadnutom konaní nečinný, dosiaľ nevykonal ani jedno pojednávanie vo veci. Napadnuté konanie predstavuje pre nich citlivú vec.

3. Sťažovatelia, vychádzajúc z uvedeného, namietajú, že postupom mestského súdu v napadnutom konaní dochádza k porušovaniu ich označených práv na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto navrhujú, aby ústavný súd po prijatí ich sťažnosti na ďalšie konanie nálezom rozhodol, že označené práva sťažovateľov boli postupom mestského súdu v napadnutom konaní porušené, prikázal mestskému súdu v napadnutom konaní konať bez zbytočných prietáhov, priznal sťažovateľom finančné zadosťučinenie každému 3 000 eur a náhradu trov konania.

4. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľov predbežne prerokoval a uznesením č. k. II. ÚS 147/2025-21z 11. marca 2024 ústavnú sťažnosť prijal na ďalšie konanie v celom rozsahu.

II.

Vyjadrenie mestského súdu

5. Mestský súd vo svojom vyjadrení sp. zn. 1SprV/214/2025 z 2. apríla 2025 v podstatnom k veci uviedol, že posledný úkon vo veci vykonal žalovaný, ktorý sa vyjadril k vyjadreniu sťažovateľov podaním súdu doručeným 17. marca 2022. Odvtedy až do určenia termínu pojednávania (19. marca 2025) na 14. máj 2025 bol súd nečinný. K právnej a faktickej zložitosti veci uviedol, že ide o bežnú agendu súdu, ktorá však v zásade môže vykazovať istú skutkovú zložitosť. Pokiaľ ide o správanie sťažovateľov v napadnutom konaní, konštatoval, že nezistil okolnosti na ich strane, ktoré by negatívne prispeli k celkovej dĺžke konania. K samotnému postupu súdu uviedol, že od začiatku konania až do mája 2022 súd postupoval v konaní efektívne, sústredene a procesné úkony vykonával v prijateľných a objektívne možných lehotách. Pokiaľ ide o nečinnosť v období od mája 2022 do určenia pojednávania na 14. máj 2025, uviedol, že ide o neodôvodnenú nečinnosť súdu. Vzhľadom na okolnosti prípadu a pre neexistenciu takých argumentov, ktoré by boli spôsobilé ospravedlniť [v zmysle ustálenej judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky a Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“)] pomalý postup súdu v období od mája 2022 do marca

2025, považoval ústavnú sťažnosť sťažovateľov (v tomto rozsahu) za opodstatnenú; poukazujúc však na celkovú dĺžku konania, považoval požadované finančné zadosťučinenie za neprimerane vysoké.

6. Z predloženého súdneho spisu vyplýva, že okresný súd v napadnutom konaní vykonal relevantné úkony opísané v bode 2 a v bode 5 tohto nálezu, pričom bol v období od 17. marca 2022 nečinný až dosiaľ, hoci je potrebné dodať, že v súčasnosti je určený termín pojednávania na 14. máj 2025.

7. Ústavný súd podľa § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ústavnou sťažnosťou, so stanoviskom mestského súdu, ako aj s obsahom spisu dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

III.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

8. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru ESLP k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010).

9. Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov (i práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote) je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04, IV. ÚS 365/04).

10. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou ESLP v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02). Podľa uvedených kritérií posudzoval aj ústavnú sťažnosť sťažovateľa.

11. Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitosť veci, ústavný súd konštatuje, že ide o štandardnú vec, ktorá nevykazuje prvky právnej zložitosti a vzhľadom na štádium konania (prvé pojednávanie vo veci je určené na 14. mája 2025) nie je možné konštatovať ani skutkovú zložitosť. Z hľadiska predmetu konania, teda čo je v „hre“, ide o prioritované konanie, ktoré si vyžaduje razantný a sústredený postup, aby čo najskôr došlo k odstráneniu právnej neistoty sťažovateľov ako

účastníkov konania (ochrana osobnosti a náhrada nemajetkovej ujmy v dôsledku straty blízkej osoby).

12. Pri skúmaní kritéria správanie sťažovateľov (žalobcov) v napadnutom konaní ústavný súd, vychádzajúc z obsahu súdneho spisu, ako aj z vyjadrenia súdu, konštatuje, že nezistil okolnosti na strane sťažovateľov, ktorými by prispeli k zbytočným priet'ahom v napadnutom konaní.

13. Napokon ústavný súd hodnotil postup okresného súdu z hľadiska existencie zbytočných priet'ahov v napadnutom konaní.

14. Z opísaného priebehu napadnutého konania a postupu mestského súdu v napadnutom konaní (body 2 a 5 tohto nálezu) vyplýva, že konanie je poznamenané zbytočnými priet'ahmi a neefektívnym postupom. Mestský súd okrem úkonov súvisiacich s prípravou pojednávania (zaslanie žaloby, replika a duplika), ktoré realizoval v prvých ôsmich mesiacoch konania, bol dlhodobo bezdôvodne nečinný. Dosiaľ nevykonal ani len jedno pojednávanie vo veci.

15. Vychádzajúc z uvedeného a prihliadajúc na doterajšiu dĺžku napadnutého konania (takmer 4 roky), štádium konania (počiatočné), zistené zbytočne priet'ahy v trvaní vyše troch rokov a neefektívny postup, ústavný súd dospel k záveru, že postupom mestského súdu v napadnutom konaní boli porušené práva sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

16. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

17. Keďže napadnuté konanie nebolo v čase rozhodovania ústavného súdu právoplatne skončené, ústavný súd v súlade s čl. 127 ods. 2 ústavy vyhovel návrhu na vyslovenie príkazu konať v napadnutom konaní bez zbytočných priet'ahov (bod 2 výroku nálezu).

IV.

Primerané finančné zadost'učinenie

18. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

19. Sťažovatelia v ústavnej sťažnosti žiadali o priznanie primeraného finančného zadost'učinenia 3 000 eur pre každého zo sťažovateľov, čo odôvodnili zásahom do ich práv, stratou blízkej osoby, pretrvávajúcim stavom právnej neistoty, negatívnymi spomienkami z traumatického zážitku z minulosti, ktoré pre nečinnosť súdu v napadnutom konaní im nedovoľuje celú vec finálne vnútorne uzavrieť a to vzhľadom na potrebu vykonania dokazovania v predmetnom konaní.

20. Cieľom primeraného finančného zadost'učinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). Pri určení primeraného finančného zadost'učinenia

ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných EŠLP, ktorý spravodlivé finančné zadostučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

21. Vzhľadom na doterajšiu dĺžku konania, berúc do úvahy predmet napadnutého konania, správanie sťažovateľov, ako aj všetky okolnosti daného prípadu, ústavný súd považoval priznanie 2 000 eur pre každého zo sťažovateľov za primerané finančné zadostučinenie (body 3 a 5 výroku nálezu).

V.

Trovy konania

22. Ústavný súd, vychádzajúc z § 1 ods. 3 a § 11 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), priznal podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde sťažovateľom náhradu trov konania z dôvodu trov právneho zastúpenia, a to za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2025 (príprava a prevzatie veci, písomné vyhotovenie ústavnej sťažnosti,) v hodnote po 371 eur vrátane dvoch režijných paušálov v hodnote po 14,84 eur. Právny zástupca v konaní pred ústavným súdom zastupoval piatich účastníkov (spoločné úkony) napadnutého konania, preto bolo potrebné aplikovať § 13 ods. 2 vyhlášky a odmenu za jeden úkon právnej služby pri druhej až piatej sťažovateľke znížiť o 50 % na sumu 185,50 eur.

23. Uvedené sumy sa zvyšujú o daň z pridanej hodnoty vo výške 23 %, keďže právny zástupca sťažovateľov je platiteľom tejto dane. Ústavný súd tak v súhrne priznal náhradu trov konania 2 774,49 eur (bod 4 výroku nálezu).

24. Priznanú náhradu trov konania je mestský súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľov (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 Civilného sporového poriadku) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. apríla 2025

Luboš Szigeti
predseda senátu